

**DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT**

Justitsministeriet
Civil - og Politiafdelingen
Slotholmsgade 10

Deres ref
2008-156-0139

Vår ref
08/886- LGA

Dato
20.05.2008

Redegjørelse for norsk lovgivning i relasjon til motorvognførere som er innblandet i trafikkulykker

Vi viser til Deres brev av 30. april 2008, der vi anmodes om å uttale oss om hvilken lovgivning som gjelder i Norge vedrørende motorvognførere som er innblandet i trafikkulykker, herunder hvilke sanksjoner som kan anvendes overfor de som ikke oppfyller sine forpliktelser i en sådan situasjon, for eksempel ved "flukt" fra ulykkesstedet.

Den norske vegtrafikklov § 12 gjør følgende plikter gjeldende for enhver som er innblandet i trafikkuhell:

Vegtrafikkloven § 12. Plikter ved trafikkuhell.

Enhver som med eller uten skyld er innblandet i trafikkuhell, skal straks stanse og hjelpe personer og dyr som er kommet til skade, og for øvrig delta i de tiltak som uhellet gir grunn til. Denne plikt har, om det er nødvendig, også andre som er i nærheten eller som kommer til stede.

De som er innblandet i trafikkuhell, har gjensidig plikt til å oppgi navn og adresse. Fører av kjøretøy skal også oppgi eierens navn og adresse og i tilfelle motorvognens kjennemerke.

Har trafikkuhell medført død eller skade på person og skaden ikke er ubetydelig, skal de som er innblandet i uhellet, sørge for at politiet snarest mulig blir underrettet om uhellet. Før politiet kommer til stede etter slikt uhell, skal de som er innblandet, ikke forlate stedet uten at det er nødvendig eller politiets samtykke er innhentet. Må en som er innblandet i et uhell som nevnt, forlate stedet, skal han snarest underrette politiet om sin befatning med uhellet og om navn og adresse. Har trafikkuhell voldt materiell skade, og det ikke er noen til stede som kan vareta skadelidtes tarv, skal den som har voldt skaden, snarest mulig underrette skadelidte

eller politiet om uhellet.

Kjøretøy som etter trafikkuhell er plassert slik at det kan være til fare eller hinder for trafikken, skal straks flyttes til et egnet sted. Dersom hensynet til trafikksikkerheten tillater det, skal de som er innblandet i uhellet, ha anledning til å foreta oppmåling og oppmerking før kjøretøyet flyttes. Har trafikkuhellet medført død eller alvorlig skade på person, må innblandet kjøretøy bare flyttes med politiets samtykke eller dersom det fører til vesentlig fare eller uforholdsmessig hindring av trafikken om kjøretøyet blir stående til politiet kommer. Må kjøretøy som er innblandet i slikt uhell, flyttes før politiet kommer til stedet, skal de som er innblandet i uhellet, så vidt mulig sørge for oppmåling eller oppmerking av kjøretøyets plassering.

Før politiet kommer til stede etter trafikkuhell som har medført død eller alvorlig skade på person, må spor ikke fjernes og andre forhold av betydning for etterforskningen ikke endres uten at det er strengt nødvendig. De som er innblandet i uhellet, skal søke å hindre fjerning av spor og endring av andre forhold av betydning.

Endret ved lov 19 juni 1970 nr. 65.

I vedlagte tekstutdrag fra en kommentarutgave¹ til vegtrafikkloven utdypes det materielle innhold av ovennevnte lovregel, jf. vedlegg 1.

Bestemmelsen må ses i sammenheng med vegtrafikklovens alminnelige straffebestemmelse i § 31, jf. vedlegg 2. Denne foreskriver straff i form av bøter eller fengsel i inntil ett år, dersom ikke forholdet faller inn under strengere straffebud. Overtredelse av vegtrafikklovens § 12 kan dermed straffes med fengsel i inntil ett år.

Også i rettspraksis har det i alminnelighet blitt reagert strengt mot overtredelse av hjelpeplikten etter vegtrafikkloven § 12. Etter omstendighetene kan ubetinget fengselsstraff anvendes, jf. vedlagte utdrag fra den norske Høyesteretts avgjørelse inntatt i Rt. 1982 s. 1224 (vedlegg 3).

Som nevnt over tar likevel vegtrafikkloven § 31 forbehold om at slikt forhold kan falle inn under strengere straffebestemmelse. Det siktes her til straffelovens §§ 242 og 387.

Straffeloven § 242 rammer den som hensetter eller rettstridig forlater noen i hjelpeløs tilstand. Bestemmelsen har en strafferamme på inntil 3 år.

Straffeloven § 242.

Den, som hensætter en anden i hjælpeløs Tilstand eller medvirker hertil, straffes med Fængsel indtil 3 Aar.

¹ Vegtrafikkloven og trafikreglene, kommentarutgave, 4. utgave 2004. Bjørn Engstrøm (redaktør)

Paa samme Maade straffes den, som retsstridig forlader i hjælpeløs Tilstand nogen, som staar under hans Varetagt, eller som han pligter at ledsage, befordre, modtage eller paa anden Maade drage Omsorg for, eller lader nogen saadan Person forblive i hjælpeløs Tilstand, saavel som den, som ved Forledelse eller Tilskyndelse medvirker hertil.

Har Forbrydelsen havt Døden eller betydelig Skade paa Legeme eller Helbred tilfølge, straffes den skyldige med Fængsel indtil 6 Aar.

Offentlig paatale finner ikke Sted uden fornærmedes Begjæring, medmindre Forbrydelsen har Døden tilfølge, eller almene Hensyn kræver Paatale.

Straffebudets nærmere innhold fremgår av vedlagte tekstutdrag fra en kommentarutgave² til straffeloven, jf. vedlegg 4. Når vilkårene er oppfylt blir den strengere straffebestemmelse i straffeloven § 242 anvendt i stedet for vegtrafikkloven § 12. Det er annet ledd i § 242 som er den mest praktiske i relasjon til vegtrafikksaker. Hjelpeplikten etter vegtrafikkloven § 12 vil her kunne være grunnlag for straffansvar etter straffeloven § 242, jf. vilkåret om rettstridighet. Straffeloven § 242 vil for eksempel komme til anvendelse i de typiske "hit and run"-tilfellene, hvor bilføreren fortsetter uten å stanse etter å ha kjørt på en myk trafikant. Straffereaksjonen vil som regel være ubetinget fengsel når vilkårene for anvendelse av straffeloven § 242 er oppfylt.

Straffeloven § 387, setter straff for den som unnlater å hjelpe den som er i øyensynlig og overhengende livsfare. I relasjon til vegtrafikkloven § 12, som gjelder i forbindelse med vegtrafikkulykker, foreskriver straffeloven § 387 en alminnelig hjelpeplikt som gjelder i generelt og på alle samfunnsområder.

Straffeloven § 387.

Med Bøder eller med Fængsel indtil 3 Maaneder straffes den, som unnlader, uagtet det var ham muligt uden særlig Fare eller Opofrelse for ham selv eller andre,

- 1. efter Evne at hjælpe den, der er i øiensynlig og overhængende Livsfare, eller*
- 2. gennem betimelig Anmeldelse for vedkommende Myndighed eller paa anden Maade efter Evne at afværge Ildsvaade, Oversvømmelse, Sprængning eller lignende Ulykke, der medfører Fare for Menneskeliv.*

Saafremt paa Grund af Forseelsen nogen omkommer, kan Fængsel indtil 6 Maaneder anvendes.

Det skal imidlertid bemerkes at strafferammen ved overtredelse av straffeloven § 387 er fengsel inntil 6 måneder. Til sammenligning er strafferammen ved anvendelse av vegtrafikkloven § 31, jf. vegtrafikkloven § 12, fengsel inntil ett år.

² Straffeloven Kommentanutgave, 1995. Bratholm og Andenæs (redaktører).

I tillegg til ovennevnte straffereaksjoner gir vegtrafikkloven § 33 nr. 1 grunnlag for å midlertidig eller for alltid inndra retten til å føre motorvogn.

Vegtrafikkloven § 33.

Tap av retten til å føre førerkortpliktig motorvogn mv.

1. Blir den som har førerrett ilagt straff, kan det i samme dom eller forelegg fastsettes tap av retten til å føre førerkortpliktig motorvogn for en bestemt tid eller for alltid, dersom hensynet til trafikksikkerheten eller allmenne hensyn ellers krever det.

Tapet av førerrett fastsettes for minst 1 år dersom rettighetshaveren blir ilagt straff for overtredelse av § 22, jf. § 31. Dette gjelder likevel ikke for overtredelser som nevnt i § 31 annet ledd bokstav a.

Dersom rettighetshaveren tidligere er ilagt straff for overtredelse av § 22, jf. § 31, og han blir ilagt straff for ny overtredelse av § 22, jf. § 31 som er begått senest 5 år etter at reaksjonen ble fastsatt for den tidligere overtredelsen, skal retten til å føre førerkortpliktig motorvogn fratas for alltid. Dette gjelder likevel ikke for overtredelser som nevnt i § 31 annet ledd bokstav a.

Retten til å føre førerkortpliktig motorvogn skal fratas for alltid dersom rettighetshaveren ved bruk av motorvogn har voldt eller medvirket til trafikkuhell og blir ilagt straff for å ha unnlatt å yte hjelp til noen som kom til skade ved uhellet, jf. § 12.

Kongen gir forskrift med nærmere regler om fastsetting av hvor lenge tap av førerrett skal vare og om når det skal kreves ny førerprøve.

Tapet av førerrett kan settes kortere enn minstetiden i eller i medhold av bestemmelsen her, dersom det ellers vil virke urimelig hardt og det foreligger særdeles formildende omstendigheter ved forholdet som ligger til grunn for tapet av førerrett. Det samme gjelder når andre helt spesielle grunner taler for å gå under minstetiden.

2. Kongen kan gi forskrift om at retten til å føre førerkortpliktig motorvogn skal gå tapt for en bestemt tid av hensyn til trafikksikkerheten, dersom rettighetshaveren har fått nærmere angitte straffbare handlinger registrert et bestemt antall ganger i løpet av en fastsatt tidsperiode. Det kan fastsettes ulik registrering av ulike straffbare handlinger, og avhengig av om vedkommende har førerrett med eller uten prøveperiode. Det kan settes vilkår for å få førerretten tilbake.

3. Finner politiet at fører eller eier av motorvogn eller den som på eierens vegne har rådigheten over motorvognen med skjellig grunn er mistenkt for et straffbart forhold som kan medføre tap av retten til å føre førerkortpliktig motorvogn, kan en polititjenestemann midlertidig tilbakekalle førerretten og ta førerkortet fra ham. Spørsmålet om å opprettholde midlertidig tilbakekall av førerretten og beslaget skal snarest mulig forelegges for en tjenestemann som hører til påtalemyndigheten. Beslutningen skal være skriftlig. Dersom den mistenkte ikke samtykker i det midlertidige tilbakekallet av førerretten og beslaget, må spørsmålet innen 3 uker oversendes tingretten til avgjørelse.

4. Politimesteren eller den han gir myndighet kan treffe vedtak om å frata noen retten til å føre førerkortpliktig motorvogn, dersom rettighetshaveren i løpet av de siste 6 måneder er ilagt straff i utlandet for en overtredelse som ville ha ført til tap av retten til å føre motorvogn for en viss minstetid eller for alltid etter regler i eller i medhold av § 33.

5. Når tap av førerrett er rettskraftig avgjort, eller det er truffet vedtak om midlertidig tilbakekall av retten til å føre motorvogn og midlertidig beslag av førerkort, plikter rettighetshaveren straks å levere førerkortet til politiet.

Endret ved lover 21 juni 1968 nr. 5, 10 april 1981 nr. 8, 4 juli 1991 nr. 49, 23 juni 1995 nr. 40 (i kraft 1 okt 1995), 22 sep 2000 nr. 79 (i kraft 1 jan 2001 iflg. res. 22 sep 2000 nr. 959), 21 juni 2002 nr. 40, 30 aug 2002 nr. 67 (i kraft 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 20 juni 2003 nr. 45 (i kraft 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712), 4 juli 2003 nr. 77 (i kraft 1 jan 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1614), 18 juni 2004 nr. 40.

Vegtrafikkloven § 33 nr. 1, fjerde ledd bestemmer at dersom innehaveren av førerrett, ved anvendelse av motorvogn har voldt eller medvirket til trafikkuhell, blir ilagt straff for å ha unnlatt å yte hjelp til noen som kom til skade ved trafikkuhellet (jf. vegtrafikkloven § 12), så skal førerretten fratras for alltid. Det gis ikke rom for noe diskresjonært skjønn ved anvendelsen av denne bestemmelsen. Når vilkårene etter § 33 nr. 1 fjerde ledd først er oppfylt, er tap av førerretten for alltid, obligatorisk.

Dersom ikke vilkårene for å anvende § 33 nr. 1 fjerde ledd er tilstede, kan i stedet § 33 nr. 1 første ledd anvendes.

Vedlagt følger utdrag fra kommentarutgave til vegtrafikkloven³, der en nærmere redegjørelse for innholdet i vegtrafikkloven § 33 nr. 1 første og fjerde ledd er å finne, jf. vedlegg 5.

Med hilsen

Lasse Lager e.f.

Lennart Garnes

Vedlegg

³ Vegtrafikkloven og trafikkreglene, kommentarutgave, 4. utgave 2004. Bjørn Engstrøm (redaktør)